

Leikkien tyypittely

(SKS:n kansanrunousarkiston leikkikortiston pohjalta)

I LEIKITYS (pienen lasten viihdytysleikit, aikuinen leikittää lasta)

Pikkulasten viihdytysleikkejä; Hypittämisiä, Kiikuttaminen, Rytmikkäät lorut

Lapsen käsillä leikkiminen

Lapsen hypittäminen ja tanssittaminen

Kämmenten yhteentaputus ("leivonta")

Paka paka pullaa / Leivon leivon leipäsiä

Kutitus (kämminen tai kainalon) / Pikkulapsen kämmentä tai kainalokuoppaa kutitetaan

Harakka huttua keittää

Sormet vastakkain – yllätys / Sormet ja kämmenet vastakkain, sormet harallaan, kysymys joka sormiväliin.

Onko koira kotona (sormet vastakkain)

Käsistä vetämistä – yllätys

Vedetään nuottaa (Vedetään käsistä)

Soutaminen

Käsin matkitaan linnun lentoa – yllätys

Haukka lentää (käsin matkitaan linnun lentoa)

hitaasti – nopeasti / jalkaleikki (käsileikki)

Näin sika metsään menee...näin kotia tulee (jalkaleikki)

pelkät lorut & eri red.

Lasta kiikutellaan polvilla tai niiden välissä

Körö körö kirkkoon (Lasta kiikutetaan polvilla tai niiden välissä.)

Kuten ed.

Siiputus

Leikit eläinten kanssa

Etana nostaa sarvensa

Leppäkerttu lentää ennustavaan suuntaan

Kissan vannottaminen/kissa näyttää

Kissan vala

Tii tii tikanpoika

Vannominen

Vannotus – yllätys

Ihmisten nimittelyä

Minä ja sinä ja...

Nimittelylorut

Ruumiinosien nimitykset; Kosketetaan eri ruumiinosia, kutitetaan

Silmä silmä

Kujeet lapsen kustannuksella (tai lastenkeskiset) B. KUJEET

Pään taputus kasvun lopettamiseksi – b3 b4

Tilt talt tasapiä

a6

Piu pau papinkello

Tahdotkos? Tukan sotkeminen.

Karhu kävelee sammalikossa

Nipistäminen tai muu yllätys

Jäniksen imetys

Härkä juomaan

Nenästä nipistäminen kunnes puhuu

Mikä kultas nimi on?

Muita kujeita

Leikkiloitsuja; Loitsuparodioita b3
Napeista ennustaminen b4
Pappi lukkari

II VARSINAISET SEURALEIKIT

1 Reagoimisleikit

Kieltoleikit (tabut, esim. liinan myynti)

Puherajoitukset ja –kiellot sekä naurukiellot

Toistuvasti sama kysymys – vastauksen alettava aina samalla kirjaimella. Kysyjä heittää vastaajalle jonkin esineen.

Laiva on lastattu; Posti tuli

Vastauksen sisällyttävä määrättyyn ryhmään kuten ed.

Maasta, vedestä, ilmasta, tulesta

Vaihtelevat kysymykset – Vastausten toistuttava samoina – Naurukielto. Alkudraama,

Liinan myynti; Kangaskauppias; Veran myyjä; Hollannin liinan myynti

Sattumanvaraisesti yhteenliitetyt sana (asiat). Naurukielto.

Työ ja työkalu

Tauti ja lääke

Ketjuruno – täydellinen puhe- ja naurukielto. Välitön rang.

Nykä näkä

Täydellinen puhe- ja naurukielto. ”Kaikki kielletty” Vrt 5.

Särjen paistaminen

Työn jäljittely – Täydellinen puhekielto.

Mykkäsillä

Kts. myös leikki Työ ja työkalu

Naurukielto – ei selvää puherajoitusta.

Paavi on kuollut

Puhe vapaahko – naurukielto

Pukin myyminen

Puhuttelutapa; Te/sinä

Piispasilla

Liikerajoitukset ja kiellot

Toimittava nopeasti repliikin mukaan (s.o. ehdittävä tajuta merkitys)

Sarvisilla

Nopeasti toimittava käskyn mukaan tai sen vastaisesti.

Nuotan veto

Peitenimisen parin löytäminen (leski, esim. numeroisilla)

Numeroisilla; Muita nimiä: Marjasilla, nimisillä, numeroparisilla, -nimisillä, -numeroisilla

Arvaaminen; Arvaamisleikit

Puhtaita arvaamisleikkejä

Arvoitukset – Hymylä

Hyys hyys Hymylään

Toisten leikkijöiden keskuudestaan asettaman henkilön arvaaminen

Vettä kengässä

Arvaamis – hoksaamisleikkejä (päättelyleikkejä)

Annettujen vihjeiden perusteella arvaaminen

Mitäs tiedät ystävästäni

Kasvi-, eläin- vai kivikunta?

Laulu arvattava osistaan

Laulun arvaus

Laulun äänekkydestä pääteltävä

Puhtaita hoksaamisleikkejä; Ei-kompia

Lautasen pyöritys (pyörimisaikana hoksattava olevansa huudettu); (huudetaan käännetyllä nimellä)

Puhtaita hoksaamisleikkejä; Kompia
Hoksattava toistuva, toiminnan kannalta epäolennainen asia
Hoksattava sanoa vierustoverin om.
Luostariin pääsy
Hoksattava toistaa oikea sana(t)
Sano ihan totta
Sano, ketä rakastat
Hoksattava toistaa oikea asento, liike
Kuinka räätäli sakset antaa
Hoksattava vastata t:ttä
Pastori (keisari) ei juo teetä
Arvattava kuka löi tai koski (ja millä) > sokkoleikit; Sokkona suoritettava tehtävät
Esineen (lukumäärän) arvaaminen > Sokkoleikit
Esineen tunteminen tunnustelemalla sokkona > Sokkoleikit
Esineen tunteminen, arvaaminen, omaksi > Sokkoleikit
Esineiden lukumäärän arvaaminen
Nimensä, numeronsa huomaaminen ilman leskis-motiivia

2 Kuljetusleikit

Yksi leikkijä/esineen kuljettaja
Kiven kätkeminen
Keppi kulkee
Esineen ketjukuljetus
Sormuksen kuljetus
Sormuksen kuljetus II
Lestin kuljetus
Tikkusilta
Sanoman kuljetus
Kuiskausleikki

3 Tehtäväleikit

Pantin lunastaminen
Peilileikki
Teettäjän arvonta
Kuninkaisilla

4 Petosleikit

Taikatemput
Avustajaa vaativat temput
Avustaja näyttää itsestään, mihin kohtaan esinettä on koskettu
Puukkoon koskeminen
Avustaja vie esineen viimeksi äänessä olleen luokse
Keppi kulkee
Viimeksi äänessä ollut merkinä
Avustajan kanssa sovittuna merkinä nelijalkainen.
Muita avustajan kanssa sovittavia merkkejä
Näppäryyteen perustuvat taikuritemput
Temppu perustuu salaiseen lumen tai märän kankaan käyttöön
Vettä puukon päästä
Temppu perustuu esineen kätkemiseen (hihaan, tms.)
Perunat ja lakit
Sorminopeutta
Paperinpalat sormien päissä
Salaa noettu kynnen alus
Nokipilkun siirtäminen
Hiuksen tai narun tai langan avuksikäyttöä

Sekalaisia lähinnä näppäryyteen perustuvia ”silmänkääntötemppeja”

Erityisiin aineominaisuuksiin perustuvat temput

Jäädyttäminen lumen ja suolan avulla

Tuopin jäädyttäminen

Pierun sytyttäminen

Raha vesivadissa –temppeja

Saippualla tai talilla numerot

Muita (aineiden ominaisuuksiin per.)

Pelikorttitempeja

Laskutehtävät

Kujeet tietämättömän kustannuksella

Kujeelliset ja petokselliset vedonlyönnit, vakuuttelut, väitteet ja uskottelut

Oljella (hiuksella) ulos vieminen

Oven läpi pistäminen: toinen huutaa

Puukko ei päästä pihalle

Puukon kätkeminen

Avaimen etsiminen

Sormella ei ole paitaa

Nolojen asioiden sanominen

Spontaanit, äkillisyyteen perustuvat narraukset.

Olemattoman hakeminen

Lasten pois narraamiseksi teurastuksen ym vuotuistöiden yhteydessä

Sekalaisia narraus- ja yllätystemppeja

Aprillaaminen

Petokselliset leikit

Leikkiä tuntematon kastellaan

Turkin hihasta auringon katsominen

Tähtien katselu vesivadista

Käden katkaisu ja liittäminen

Puukon juonti

Ohjataan katsomaan muualle – heitetään vettä kasvoihin; astuu veteen

Leikkiä tuntematon noetaan

Pajassa

Mustalaisen/vanhanpiian saareen soutaminen

Eri nimisiä

Leikkiä tuntematonta nipistetään

Leikkiä tuntematonta pistellään

Leikkiä tuntematon pudotetaan tai kaadetaan

Aatamin ja Eevan häät. Muita nimiä: Kissan ristiäiset, Kuninkaan pojan

häät, Kuninkaan häät, Kuninkaan tuoli, Kuninkaan pojan tuoli,

Kultatuoli, Paratiisin häät, Köyhän pojan häät, Ketun häät, Ketun

ristiäiset, Vihkiminen, Rakkaussohvaan istuminen, muita.

Jäniksen ampuminen

Hypy tuntemattomasta korkeudesta

Ilmalaiva – lentokone

Leikkiä tuntematonta lyödään

Ryssän hautaaminen

Leikkiä tuntematon polttaa itseään

Leikkiä tuntematon liataan

Leikkiä tuntemattoman sukuelimet paljastetaan

Karhun kaataminen

Leikkiä tuntematonta kohdellaan häpeällisesti

Kiusaustapoja

Heilutetaan edestakaisin käsistä ja jaloista kiinni pitäen

Pohtaminen

Kuljetaan hajareisin ylitse

Harakoiminen
Nostetaan kiusallisesti
Kääntämissä
Alppilan muori käski paistia kääntää
Silmiä ärsytetään räpyttelemään
Ootko käynyt metsässä
Kiusoitteluun johtavat kysymykset
Yllätystapoja
Äkilliset toiminnan muutokset
Sekalaisia
Erilaisia nolauksia
Kottikärryt liiteriin
Erilaisten leikillisten toimien nimityksiä

5 Seurapelit

Korttipelit

Pelikortti-pelit

Musta-Pekka
Musta-Maija
Pokeri
Marjapussi
Turakka
Nakkipeli
Aasipeli
Sikapeli
Jehu
Ramina

Pasianssit

Korvikekortit ja pelaaminen

Postikorttipelit

Lautapelit

Myllymatti
Jänispeli
Tammipeli
Tovoti
Susipeli

Kynä ja paperi –pelit

Hoopeli; Ruutupeli; Huussisilla; Sontahoususilla, Läsi
Kukkopeli
Talosilla

Muut seurapelit

Paperi- ja kynäpelit (usein kilpailuluonteisia ja arvaamiseen tai arvontaan perustuvia)

Esineen arvaaminen kädestä

Kissapeli; Paimenpeli

Piirrospähkinöitä (Kuva-arvoituksia, numeroleikkejä, ym.)

Kuvion piirtäminen kynää nostamatta

Sekalaisia piirustusleikkejä

Laskupiirros

Kirjoituspähkinöitä (a---a)

Muut pienimuotoiset pelit (ei-kenttäpelit)

Arpakuutiot – arpomisleikit

Piirtämisleikeistä huussipeli

Piirtämisleikeistä kissapeli

6 Sokkoleikit

Pako- ja kiinniottoleikit, joissa sokko tavoittelijana

- Sokko ottaa kiinni muita leikkijöitä
  - Sokkosilla
- Kaksi sokkoa
  - Kaksi sokkoa tavoittelee toisiaan
  - Aatami ja Eeva
- Lyöntisokko
  - Sokko lyö patukalla muita leikkijöitä, härnäjäjiään.
    - Paistin syöminen; Paistisilla
  - Sokon arvattava, kenen sormi häntä koskettaa. – Patukoidaan, ellei arvaa.
    - Kauran syöttö
- Tunnistusokko
  - Tunnustelemalla, haistamalla, nenää tunnustelemalla, sylissä istumalla pääteltävä henkilö
    - ...Tuolta tulee vanha ukko kädet selän takana
    - Näin soitteli sokea poika
    - Istumasokkosilla
  - Äänestä tunteminen
    - Keppisokkonen
- Sokkopelit
  - Esineen arvaaminen kädestä
    - Tarhasilla
- Sokkona tehtävät taitotemput
- Kujeet sokon kustannuksella
  - Sokko narrataan kehumaan itseään kauniiksi
    - Vala
  - Sokko narrataan hyppäämään
    - Ilmalaiva

III NÄYTELMÄLEIKIT

1 Jäljittelyleikit

Erilliset toiminnot

- Taloustöiden jäljittely
  - Kirnuaminen
  - Leipominen
  - Ruoanvalmistus
  - Huhmarella survonta
  - Riihenpuinti
  - ”Seppä” / Äimän tekeminen
- Lehmän hoito / Kotieläimet
  - Lehmäsillä
- Hevosella ajaminen
- Seksuaalissävyiset jäljittelyleikit
  - Sulkun myyminen
  - Suonen iskeminen
  - Kuuro herra
  - Astianpesijät
  - Sorvaaja
  - Pellovan sukija
  - Pajasilla
  - Myllysillä
  - Synnytys
  - Sitsontiaisilla
- Kuvaelma räjäisestä onkijasta
  - Onkiminen
- Verhon takaa ”onkiminen”
  - Onkiminen

”Oikea” onkiminen ja ravustaminen
Onkiminen
Mylly
Seremoniat, juhlat, prosessit, tilat
Ristiäiset
Hautajaisten jäljittely
Häitä jäljittelevät leikit
Häät
Kauppiasleikit
Kauppasilla
Kirkonmenojen jäljittely; Pilasaarvoja
Kirkkosilla
Isä meidän
Pilasaarvoja ja –rukouksia
Oikeudenkäynnin jäljittely
Kuntakokouksen jäljittely parodia
Sotasilla
Koti- ja talonpitoleikit
Talosilla; Kotia (leikitään kotia, hoidetaan karjaa)
Peltotöiden jäljittely
Poronhoidon jäljittely
Muiden ihmisryhmien jäljittely
Kerjäläiset
Mustalaiset
Vanhanpiian jäljittely (- kaskujen näyttelemistä)
Kiertävien ammattilaisten jäljittely – Markkinatapahtumat
Posetiivin soittaja
Laukkukauppiat
Lumpunostaja
Karhuntanssittaja
Kasvatus – sivistäminen – karkaaminen/kyläily – rangaistus
Äitisillä
Maitopytty
Marjapurkki
Häihin kutsuminen – sauna
Piippu jää saunaan
Saunapaappasilla
Ukko kämppä

2 Naamioituminen, kierteet

Naamioituneet olennot

Eläimeksi pukeutuminen

Hevonen

Karhu

Kurki

Susi

Muita eläimiä

Uskomusolennoksi pukeutuminen

Köyripukki

Mörkö

Haltija

Naamioitunut joukko, kierteet, seremoniaalliset kyläilyt

Tiernapojat

3 Varsinaiset näytelmät

Maanviljelysnäytelmät

Leikatkaamme kauraa
Heinän teko
Kaski
Nauriisilla
Nauriin leikki

Eläinnäytelmät

Karjanhoitoa, metsästystä, kalastusta jäljittelevät leikit. Petoeläimet.
Lampaan leikki
Arvottu leikkijä kantaa toista selässään
Millä eläimellä tulet kotiin?

Ammattinäytelmät

Laivasilla

Rakastelunäytelmät

Parin vaihtaminen – hyväily – patukointi toistensa vaihtoehtoina
Parisilla

Laulunäytelmät (vrt. Piirileikit ja varsinaiset näytelmät)

IV TANSSIT

Tanssikortisto

II Laulutanssit ja piirileikit

A. Kalevalaiset laulutanssit

Yleistä: Tilanteet, paikat, ajankohdat ym.

Tanssilaulut

Kertovat laulut
Varsinaiset tanssilaulut , tanssinaloituslaulut
Muita tanssilauluja
Yksityisiä laulutyyppejä

Avaa portti, anna mennä; Etsikäämme lehmuslehto; Harmaa konkari;
Hyppäsin tanssasin mennä vuonna jouluna; Hypätkäämme nyt hyvästi
/ Kuin tulee tuleva vuosi; Jos ois tuuli mielellinen; Kaisa / katsos Kaisa
/ Katriina kutikatina; Koivistolle kosiin; Kyllä tiijät mejän portin / Onpa
tenka tietyssäni / Tule kultanen kosiin; Kävin minä kaunist kangasta
myöten; Kävin viimein Viipurissa; Liiku liiku; Lunastettava neito; Lysti
leikki; Marketan tanssi / Mikä meidän Marketalla; Nouskaamme norolle
nuoret; Nukke; Nyt käski iso iloita / Nyt on meillä mielivalta; Nyt myö
yhtehen yhyimme; Pitäkää piikaset iloa / Olkaamme tytöt yhdessä;
Poika on potra; Pujeke; Punokaamme nuora pitkä; Pääsin poijes
pohjukoista; Pääskylintu; Ristitanssi tanssikaamme; Sepän emäntä
kirusi kivellä voita; Suori suori lintuportti; Tanssikaatte työ tasaiset /
Tanssi tanssi tammikinen; Tanssin synty; Tanssituvan pyyntö; Tuomas
tuijaa; Tuossa tanssivi tasaiset / Noille on Luoja varren luonut; Turulle;
Täss on tykky tyttölöjä.

Laulutanssien koreografia

Piiri
Ketju, ”tukki”
”Silta” (+ tukki + ketju)
Paririvi-porttikäynti / Kluutša / Viron Veräjä
Pari piirin keskellä
Kahden (neljän) henkilön tanssi, soolotanssi

Solaprogessiot
Vastakkaisrivit
Muita kuvioita, epäselviä
Koreografisia ja tyyllisiä yksityiskohtia ja kuvauksia

B. Piirileikit

Yleistä: tilanteet, paikat, koreografiaa, laulut

Piirileikkikoreografioita

Piiriprogessioita
Solaprogessioita
Kontratanssivuoroja

Välimuotoisia piirileikkejä

Etsi emäntiäsi; Etsin yhtä ystäväistä; Hyvää iltaa kaunis ihana kukka; Ja som kom fyra; Jahka talvi tavottaa / Siitä suvikin alkaa; Keskellä erää; Kissat rumpua lyövät; Kosk juhlapäivä on kädessä; Läksin kesäyönä käymään / Läksin iltakuuria käymään; Muori lähtee kartanolle / Puirosilla; Neitseet ringissä; Neitsyt meni ryytimaahan; Oksalla huojuvalla; Piikanen piskuinen; Simon Juoso; Sinisukka; Tommi tommi Ruotsin tommi; Tulloo tulloo miun omani; Viipurin alku

Uudempiä piirileikkejä

Hansvili; Hei pikkutyttö katsos tännepäin; Herrasväki meni saareen; Kalliolle kukkulalle; Kiiteli; Kiuru kiuru kussas käit; Koska tyttö häitä pitää; Kutsu sä sulo neitonen; Liiku kuin rukin rulla; Lintunen siivelimetsäs; Matora; Myssymaakari; Niin kauan kuin maailmassa elämme tääl; Oli yksi kesäilta / solmimme solmun iäisen; On neidolla punapaula; Paimenet kaitsevat lampaitansa; Poika (tyttö) on suruissansa; Pojat ne lähti niitylle; Rukkaset annan muutamalle; Sulle annan kukkaset; Taas on tytöt (pojat) yksin; Tavallisen taajaan; Tule ystävä armas leikkiin; Tulkaa ystävät - Heijaa vaan; Tyttöjä täss on parhaita; Tämä maa on niin viheriäinen; Ystävämme rakkahat; Älä luule että riiään

Leski-leikit

Kauran leikkuu / Leikataanpas kauraa; Leskeä ei ole ollenkaan; Näin sitä leikkiä leikitään; Poika ajoi punaruunilla; Rosvo / Aika rosvo olit sä

Parimarssi (ilman paritonta)

Aalistuuli; Hevosen vaihto

Piirileikkilauluja

III Laulunäytelmät ja laululeikit

1. Vuorolaululeikit

Hanhisilla
Kopea neito
Leikari
Mannilan Mauno ja Tannilan Tauno
Simosilla
Tsuurun kylvä / Prossan kylvä
Velisurmaaja
Voutisilla / Köyhä vouti ja rikas vouti

2. Liikuntaleikit

Liikuntaleikkejä

Hirvisillä
Kehrätkäämme silkkilankaa
Meill' on nyt paikka kullakin
Nuuskuplakkari
Orosilla
Sikasilla
Timmermanni

Sokkoleikkejä

Porttileikkejä

Avaa portti / Kittilä kattila
Viite: Laulutanssit: Avaa portti anna mennä
Keisari seisoo palatsissaan
Mikä kultas' nimi on?

3. Jäljittelyleikit

Jäljittelyleikit

Aatamin lapset
Alene alene hyvä rouva
Arvaas kuinka talonpoika / Katsos näin näin peltomiesi
Kettu juoksi yli järven
Maamies pellollansa
Oltermanni

Rakkaudennäyttöleikit

Avatkaa portti herroille
Haittuittullalei
Hyvää iltaa nyt sinun kullalleis
Ystäväni tuttavani ratiritiralla

3. Muita laululeikkejä

Herra Melperi
Tuomarin tanssi

5. Lasten laululeikit

Jänis ja metsästäjä
Jänis istui maassa torkkuen
Piiri pieni pyörii lapset siinä hyörii
Pormestari
Prinsessa Ruusunen
Puutarha-leikki
Tule lentäen lintu

V LIIKUNTALEIKIT JA KANSANOMAINEN URHEILU

1 Esineen heitto- ja lyöntileikit

Palloleikit

Hippapallo

Toista (puoluetta) ajetaan lyönninmitan taaksepäin

Ilmapallo
Varsinaiset palloleikit ja -pelit
Linnapallo
Polttopallo
Povipallo
Polttopallo
Piiripoltto
Maapolttopallo (Kontusilla)

Suolapalloon liittyvää sanastoa
"Suolapallot"/ehdittävä "maistaa"

Suolapallo
Kaksisuola
Nelisuola
Viisisuola
Kuussuola
Seinäsuola

Ehdittävä hioa mailoja yhteen

Miekkapallo

Seinäpelit

Pallotus (erilaisin taitotempuin heitetään palloa seinään); Nimiä: Mestaripallo,
Tytönpallo
Seinäpallo
Seinälyyra
Eeslaku
Koirapallo
Kuoppapallo
Lukkari
Rajapallo
Kolkkapallo
Linnapallo
Krokettipallo
Nurkkapallo
Seispallo
Aapa-piipa
Huorapallo

"Seis!"-pallo

Viivakirjanpito

Palloleikki, jossa kaksi puoluetta ja kuninkaat

Kuningaspallo

Kenttäpelit – Piirretty kenttä

Pesäpallo

Neljä maalia

Munapallo

Koppipallo

Kattopallo

Pomppopallo

Piiripallo

Koulupallo

Lyömä- ja heittopelit

Korvikepalloista

Muut (esineen)heitto- ja lyöntileikit

Erilaisia tarkkuusheittoja

Renkaan koukkuun heitto

Hevosenkengän heitto

Kivien veteen heittäminen

Voileipien heitto
 Munalukko, Lukkuun
 Tikän heitto, nuolen heitto, piilen heitto
 Erilaiset (kivien) heittämiset; heitetään pituutta/korkeutta
 Kivilinko
 Seivästä heitetään nurin – siirretään paikkaan jonka heittoväline osoittaa – voittaja ken ensin saa
 ”tontun” määräpaikkaan. Hävinnyt sokkona ”puhkaisee tontun silmää”.
 Tontun heitto
 Harjan heitto (heittotaito ratkaisee paikan)
 Raha- tai nappikuoppa
 Rahasarka; Rahan, nappien heittämistä
 Nappikuoppa

 Noppa
 Papka
 Kiekon lyönti
 Kyykkä
 Pilppu
 Sirkka
 Keila
 Sekalaiset
 Klootun lyöminen

2 Nostamis-, vetämis-, notkeus- ja tasapainokokeet

Lähinnä voimainkoetuksiksi luonnehdittavia leikkejä; Nostamis-, vetämis-, notkeus-, ja tasapainoleikkejä;
 Otteluleikit

Painonnosto
 Välikiven nostaminen; Painavien esineiden nostaminen yleensä
 Sekalaisia nostoja, kantamisia...
 Leuanveto
 Vetämiset
 Sormikoukku
 Niskanuora
 Kissanhännän veto
 Väkipulan veto
 Köyden veto
 Muita vetämiä
 Voimistelutemppuja; Notkeustemput; Tasapainoilu
 Kravun salvaminen; Muita nimiä: Laivan kääntäminen, Merimiehen vala
 Nuoran, kaiteen, aidan päällä kävelyt ja liikkeet niillä
 Esineen nostaminen suulla jostakin
 Rahan otto
 Kiiskan onkiminen (Temppuja orteen kiinnitetyn köyden v.); Muita nimiä: Oulusta
 suolalla, Kynttilän sammutus

 Neulan silmään lanka (Temppu orteen kiinnitetyn köyden varassa)
 Jalka niskan päälle
 Kukon kengitys; Hevosen kengitys, Härän kengitys, Kissan kengitys, Näkin kengitys,
 Varrasleikki
 Neulan silmään lanka (pullo, silmäneula, lanka)
 Käsillä kävely ja päällä seisominen; Nimiä: Haarahonka
 Kuperkeikka; Muita nimiä: Härkäpylly, ämmäpylly, pyllyhärkä
 Nahan kiertäminen (pyöritään istuaallaan lattialla); Muita nimiä: Jäkärän jauhaminen
 Harakan hyppiminen; Muita nimiä: Jäniksen hyppiminen, Sammakon hyppiminen

Vanhanpiian taakka
Puujaloilla käveleminen
Notkeuden osoituksia kepin avulla
Neulansilmän läpi (kepin vieminen yli pään molemmista päistä käsin kiinni pitäen)

3 Ottelut ja tappelut

Suutarin sohiminen; Suutarin pistäminen; Suutarin silmän puhkaisu; Suutarin silmän pistäminen
Taistelijat parinsa olkapäillä
Niskojen päällä
Toinen jalka ylhäällä – kädet rinnalla ristissä
Kukkotappelu
Joukko yrittää saada yhtä esim. kiveltä pudotetuksi
Kukkolinnan valtias
Painimiset
Paini; Sylipaini, Suolipaini
Jalkapaini
Painimiset – kampittaminen luvallista
Ryssän paini
Tappelu
Ottelijat lyövät toisiaan täytetyillä pusseilla
Säkkitappelu

Sota
Tukkanuotta
Ottelijat selällään toinen jalka ylhäällä, jalka saatava alas
Kannon kääntäminen; Karhun koinaa, ym. nimiä
Kädenväännot ja –lyönnit
Kädenvääntö
Kädenlyönti
Pään puskeminen
Lyöminen ja lyömisen kestäminen
Passin lyönti
Liikunnallisia parileikkejä ilman ottelun tarkoitusta (välttämättä)
Harakan ampuminen
Enkelsmannin pyörähdys
Selät vastakkain – nosto
Suolan punnitus; Leivän mittaus

Toussuminen; Muita nimiä: Touruminen, Soutu, Keinuminen
Tuulimylly (leikki, jossa pyöritään jalat lähekkäin, käsistä kiinni pitäen, kasvot vastakkain, taakse voimakkaasti nojaten); Muita nimiä: Karhun kynttä, Jytyä, Kraappakynsi, Timakka jne.
Kirnuaminen (pyörimisleikki)
Lumisota

4 Hypyt

Ruutu

Ruudun hyppääminen, Ruutu
Barbi, Harakka, Hauki, Kittilä, Konkkaaminen, Lautti, Marjapussi, Mummon pata, Muskreeta, Musta Maija, Myrri

Lauta

Hyppylauta
Hypinlauta, Poukkolauta

Nuora

Nuoran hyppääminen

Hypinnuora

5 Keinuminen

Keinut ja keinuminen

Keinu, Kiikku, Liekku; nuorakeinuja, aisakeinuja
Lautakiikki
Kiikkukärryiset

6 Talviurheilu ja –leikit

Mäenlasku, liukumäet

Mäenlasku

Hiihto

Hiihto (sukset)

Luistelu

Luistelu

Rakennelmat

Jääpurjehdus; Jääkelkat
Hulluhevonen, Hoijakka, Villikelkka, Karuselli, Vipukelkka
Rekiretket
Lumiukot
Kelkkajuna
Jääkelkka
Muut kelkat
Talviurheilu
Lumilinna
Lumilyhdyt

Jääpurjehdus
Lumileikit
Tarkkuusheitto lumipalloilla
Yleistä

7 Uinti ja vesileikit sekä yleisurheilu (kesäurheilu)

Vesiturheilu

Uiminen
Vesisota
Uintileikit
Voileipien heitto

Yleisurheilu

Yleisurheilu
Kilpajuoksu
Vaikeutetut juoksut
Pussijuoksu
Hyyt
Hyyt
Kuulantyöntö

8 Pako- ja kiinniottoleikit

Hippaleikit

Hiippa
Yksi kiinniottaja, useita kiinniotettavia

Kiinniotto ja suojele

Kiinniottoon liittyy sääntöjä tai rajoituksia

Takaa-ajajalta varautuessa käytettäviä loruja

Kiinniotto saa tapahtua vain määrätyllä alueella; pakenevat hännäävät

Näkkisillä

Pakenijat ja takaa-ajaja juoksevat määrättyä kuviota pitkin

Sudenrita

Puolue/ryhmä kiinniottajia

Kiinniotetun pelastaminen

Kiinniottajat ketjussa

Näytelmänomaiset kiinniottoleikit

Värisillä

Viimeinen pari ulos; kiinniottaja pyrkii väliin

Enkkasilla; Leskisillä; Viimeinen pari ulos

Haukkasilla

Leikkijät jonossa; kiinniottaja tavoittelee takimmaista

Seulasilla

Pakenijaksi joutuvan huomattava taakseen pudotettu esine. Kilpailu vapautuneesta paikasta.

Hytyn kanto

Kiinniottajan ehdittävä paikkaa vaihtavien edeltä tyhjäksi jääneelle paikalle.

Anna majaa

Piirissä

Henkilö, jota kiinniottaja on lyönyt lähtee kilpasille vapaasta paikasta.

9 Piilosleikit

Leikkilukuja ennen etsimään lähtemistä piilosleikissä

Piilosleikit, määritelmä

Yksi etsijä. Muut piiloutuvat

Kuurupiilo

Karttupiilo

Karttupiilosilla oltaessa: Oma nimi kirjoissa –loru

Piilosleikin eksytysvaihe

Kirkonrotta

10 (12) tikkua

Purkki

Vangin otto – vangin pelastaminen

Linnapiilo

Löydetty pelastettavissa piilossaolijoiden merkillä

Vinkki

Navettapiilonen

Kilkan kolkka

Yksi piiloutuja

Huutopiilo – piilossaolijat merkkihuutavat

Sitkun pöhöttäjäinen

Kiinniottopiilo – villieläimen metsästystä jäljittelevä

Karhusilla; Susisilla

Joukko hakijoita, joukko piiloutujia

Joukkue etsijöitä – joukkue piiloutujia

Joukkuepiilo

VI LEIKKIKALUT JA ASKARTELU

Leikkikalut

Ihmistä esittävät leikkikalut

Nukke

Koristeet ja korut

Sormus

Kaulakorut

Eläimiä esittävät leikkikalut

Karja ja karjasuojat

Lehmä

Härkä

Lammas

Sika

Hevonen (puuhevonen, keppihevonen, keinuhevonen, keijuhevonen, pärehevonen, hakohevonen)

Lintu

Kulku- ja kuljetusvälineet

Kärrit

Pärereki

Vene

Auto

Traktori

Tietoliikennevälineet

Puhelin

Aseet

Pyssy/Ampuminen

Kaaripyssy; Jousipyssy

Tussari

Linko

Ritsa

Herne- papupyssy

Rakennelmat

Tuulimylly; Väkkärä

Vesimylly

Liikkuvat pikkuesineet

Pallo

Villikissa; Hyrrä; Tarapaappa

Leija

Itsestään liikkuvia esineitä

Sahaajä

Soitto- ja mekastusvälineet

Soittaminen

Pillit

Kukkopilli

Pajupilli

Tuohitorvi; Leppätorvi

Pirunviulu; Tuulikannel; Viulu

Räikkä

Päristin

Sekalaiset

Askartelut

Koottavia tai purettavia esineitä ja rakennelmia

Pirun nyrkki

Vangin lukko

Lumesta rakentaminen ja muotoileminen
Piirtäminen
Varjokuvat
Kirjokeppi
Kukkaseppeleet; kranssit
Jojo
Pikikirput; kirput
Pikisirkat; sirkat

VII LORUT

1 Leikinalkajaisluvut (aakkosjärjestyksessä)

Aa aa ratsavitsi; Aa cee semmari maaka; Aa see servat korvat; Aaterin paaterin; Adam:vilvil leipä;
Aisari maisari; Akata kakata; jne.

2 Kiusoittelulorut

3 Ketjurunot

Dialogisananparret
Luettelohokemaiset
Viikonpäivät
Lukusanat
Kellonajat
Sormet

Sormen nimitykset
Peukalopotti

Ruumiinosat
Sanoo luettelolorut
Muut

4 Pikapuheet; Ääntämisharjoitukset; Salakielet

Pikapuheet

Pikapuheita, hengittämättä luettavia
Pikapuheita, vaikeat äänneyhdistelmät

Kielet

Kontin kieli
Pääskysen kieli
Siiverin kieli

5 Tilannehokemiset

Tiettyihin tilanteisiin liittyvät hokemat

Aitaa ylitettäessä viimeiselle sanotaan
Itkevälle sanotaan
Kerin kerin

Herätettäessä
Huonokuuloisille
Lukemaan opetellessa
Pyytäjä sanoo

Kuru kuru kuppiin
Ruotsi opetellessa
Vastenmielisen pyynnön saanut sanoo
Kissa piikais

Anteeksipyyntöparodiat
Anteeks vanteeks

Syödessä
Ulostettaessa

Kuiskatessa

Muita loruja

VIII LEIKKIMISTILANTEET

Kalendaariset tilaisuudet

Joulu

Tapani

Uusi vuosi

Nuutti

Laskiainen

Paavali

Pääsiäinen

Vappu

Helluntai

Juhannus

Kesä

Jaakko; Pärttyli; Mikkelä

Kekri

Kaisa

Juhlatilaisuudet

Nimipäivät

Häät

Hautajaiset